

Arbeidstilsynet

Oslo, 16. Desember 2024

Deres ref. 2024/45387

Høring om endringer i arbeidsmiljøloven og tilhørende forskrift for å tydeliggjøre reglene om psykososialt arbeidsmiljø

1. Innledning

NITO – Norges Ingeniør og Teknologorganisasjon er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med over 112.000 medlemmer. NITO organiserer ingeniører og teknologer med høyskole- og universitetsutdanning eller tilsvarende kompetanse. NITO har medlemmer i både offentlig og privat sektor og dekker mange ulike tariffområder.

NITO er grunnleggende opptatt av å styrke arbeidstakers vern og sørge for at landets arbeidsplasser har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø fysisk og psykisk.

Vår erfaring er at arbeidsgivere og våre tillitsvalgte rundt om i landet finner dagens regler om psykososialt arbeidsmiljø som vanskelig å forstå. Det er vår oppfatning at det er svært varierende kunnskap om hvordan man skal og bør arbeide systematisk med det psykososiale arbeidsmiljøet.

NITO støtter forslagene til endringer i arbeidsmiljøloven og i tilhørende forskrift knyttet til det psykososiale arbeidsmiljøet, slik det er presentert i høringsnotatet fra Arbeidstilsynet.

2. Betydningen av et godt psykososialt arbeidsmiljø

Et dårlig psykososialt arbeidsmiljø kan påvirke motivasjon, arbeidsprestasjon og produksjon negativt, samtidig som det øker risikoen for sykefravær. Betydningen av et godt psykososialt arbeidsmiljø har derfor stor betydning for samfunnet og partene i arbeidslivet.

3. Uklare regler i dagens regelverk

Dagens regler knyttet til arbeidsgiveres samarbeid med tillitsvalgte om det psykososiale arbeidsmiljøet er uklare. NITO erfarer også at mange virksomheter ikke forstår regelverket og heller ikke vet hvordan de skal utføre det systematiske arbeidet for å sikre et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø. Uten tilstrekkelig forståelse, svekkes muligheten til å lykkes med det systematiske arbeidet.

NITO støtter derfor Arbeidstilsynets vurdering av at det er behov for endringer som tydeliggjør hva som menes med psykososialt arbeidsmiljø, og hvordan arbeidsgivere i samarbeid med tillitsvalgte kan jobbe forebyggende.

NITO har ikke egne tall fra våre medlemmer eller tillitsvalgte, men LOs tillitsvalgtpanel har blitt spurt av Fafo om det psykososiale arbeidsmiljøet på arbeidsplassen. Kun 10 % vurderer det psykososiale arbeidsmiljøet som svært godt, mens 14 % vurderer det som dårlig. Nesten tre av fire mener dette HMS-feltet er vanskeligere å jobbe med sammenlignet med andre. Fafo-notat 2018:06 viser at en stor andel av de som varsler, varsler om trakassering, mobbing, destruktiv ledelse og andre arbeidsmiljøproblemer som omhandler det psykososiale arbeidsmiljøet.

Behovet for presiseringer i arbeidsmiljøloven § 4-3 og tilhørende forskrift støttes av NITO og ansees som et viktig grep for å i større grad sikre et godt psykososialt arbeidsmiljø.

4. Forslag til endringer i arbeidsmiljølovens § 4-3

I kapittel 5 foreslår Arbeidstilsynet en tydeliggjøring av at lovens forsvarlighetskrav omfatter det psykososiale arbeidsmiljøet og at dette tilsier krav til organisering og planlegging. Arbeidstilsynet foreslår å inkludere konkrete krav i § 4-3 om hvordan arbeidet skal organiseres, planlegges og gjennomføres for å sikre et forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø.

Det foreslås videre en ny og tydeligere definisjon av hvilke faktorer og belastninger som kan påvirke det psykososiale arbeidsmiljøet i § 4-3.

Det å definere mer konkret hva som kan påvirke et psykososialt arbeidsmiljø, gjør det lettere for både arbeidsgivere og tillitsvalgte å arbeide konkret og praktisk med det psykososiale arbeidsmiljøet.

5. Forskriftsregulering av tiltak for forbedret arbeid med det psykososiale arbeidsmiljøet

I kapittel 6 foreslår Arbeidstilsynet og forskriftsfeste tiltak for å forbedre det psykososiale arbeidsmiljøet.

NITO støtter Arbeidstilsynets forslag om å forskriftsfeste tydeligere og utfyllende krav til psykososialt arbeidsmiljø. Dagens krav fremstår lite tilgjengelig i dagens regelverk og NITO er enig i at en forskriftsfesting er nødvendig for å tydeliggjøre både kravene og arbeidsgivers ansvar.

NITO mener forskriftsbestemmelsene mest hensiktsmessig bør inntas i det eksisterende forskriftsverket. Dagens forskrift har en god struktur og det fremstår mest fornuftig å plassere forskriftskravene til psykososialt arbeidsmiljø i eksisterende forskrift. NITO tiltrer for øvrig tilsynets forslag til de foreslåtte forskriftskrav.

6. NITOs vurderinger

Det er behov for klare, konkrete krav til hvordan arbeidsgivere i samarbeid med tillitsvalgte skal foreta risikovurderinger og utvikle og iverksette forebyggende tiltak knyttet til det psykososiale arbeidsmiljøet.

Både ledere og tillitsvalgte trenger kompetansepåfyll på området.

Økende sykefravær kan skyldes manglende håndtering av arbeidsmiljøutfordringer. De foreslåtte konkretiseringene kan forbedre det psykososiale arbeidsmiljøet og på lengre sikt bidra til å redusere sykefravær knyttet til et uforsvarlig psykososialt arbeidsmiljø.

Det er essensielt at partene i arbeidslivet i større grad håndterer disse utfordringene for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Tall Arbeidstilsynet trekker frem viser at virksomheter med godt HMS-arbeid opplever lavere sykefravær, og et ikke-optimalt arbeidsmiljø koster samfunnet 75 milliarder kroner årlig.

NITO støtter endringene som er foreslått og som styrker det psykososiale arbeidsmiljøet og mener at:

1. Kravene må være klare og konkrete slik høringsnotatet legger opp til for å sikre at arbeidsgivere og tillitsvalgte kan gjennomføre tiltak effektivt for å sikre et fullt forsvarlig psykososialt arbeidsmiljø.
2. Kompetanseutvikling for ledere og tillitsvalgte på området er avgjørende.
3. Sykefravær kan reduseres ved å jobbe systematisk og praktisk med psykososialt arbeidsmiljø.

NITO mener forslagene på lang sikt vil bidra til et tryggere og sunnere arbeidsmiljø for alle arbeidstakere i Norge.

Vennlig hilsen

Kjetil Lein
President

Egil Thompson
Generalsekretær